ראשי ההתיישבות

הסמים במשקים

או בעלי תפקידים אחרים, כדי לעצור מתנדב שמצאו אצלו סמים, או כדי לערוך פשיטות אצל המתנדבים. חברי הקיבוצים חושבים, כי על־ידי סילוקם או מעצרם של מתנדבים מחוץ־לארץ, שברשותם נמצא סם, הם יצילו את בני־המשק מן הנגע.

רק לעיתים רחוקות מצליחה המישטרה לתפוס בני־קיבוצים המעשנים סמים. לעיתים, כאשר המישטרה עוצרת את המתנדבים, הם מספרים בחקירתם על עישון משותף עם בני־הקיבוץ, או על כך שקנו את הסם מבני־המשק. אז עורכת המישטרה חיפוש אצל אותם בני־משק, מוצאת סם ועוצרת אותם. או בא תור ההשתדלויות של ראש־הקיבוץ וראשי התנועה הקיבוצית. פעמים רבות נפטרים אלה ללא עונש, וגם כאשר מוגשים נגדם כתבי־אישום, מתגלים השופטים כרחמנים בכל הנוגע לבני־קיבוצים.

בעוד שבנושא הסמים מתבססת בדרך־כלל המישטרה על חומר מודיעיני, שמקורו במודיעים שתולים בתוך חבורת צרכנים או סוחרים, הרי שבקיבוצים אין כימעט אפשרות להחדיר מודיעים. לעיתים מצליחה המישטרה להחדיר מודיעים משלה אל שורות המתנדבים בתוך קיבוץ, אולם בדרך כלל קשה למתנדבים לחדור אל תוך חיי־הקיבוץ, גם אם הם אינם שוטרים מוסווים.

גם הקיבוץ של בן־אהרון

הידע המגיע למישטרה על הקיבוצים הוא בדרך כלל מיקרי. המישטרה לוכדת סוחר סמים ומצליחה לשבור אותו, הוא מדווח לה על המיסחר שלו, ומציין גם גורמים בתוך קיבוצים הקונים ממנו סם. או עורכת המישטרה פשיטה על אותו קיבוץ, ומגלה שהיא מוגבלת בתגובותיה בפשיטה על חדריהם של חברי־קיבוץ מסויימים, ששמם צויין על־ידי ה„פושר" שנלכד.

הסביר השבוע קצין־מישטרה: „אף שופט אחד לא יתן לנו צו־חיפוש בכל חדרי־הקיבוץ. יש איזו הילה סביב הקיבוצים, ואף אחד אינו רוצה לפגוע בהם. גם כאשר אנחנו מבקשים צו שמי, לגבי חברי קיבוץ מסויימים, מעקם השופט את אפו ונותן אותו רק אחרי שאנחנו מצליחים לשכנע אותו שהמידע הוא מבוסס ושהצלחת החיפוש מובטחת."

מקור אחר למידע מישטרתי הוא חבר־משק המטלפן למישטרה בעילום־שם. שלא כבכפר־מנחם, שם החליט הקיבוץ להביא את המישטרה, אין הקיבוצים אוהבים זרים הנכנסים לחיים הפרטיים שלהם. הקיבוצניקים אינם מוכנים לחשוף את העובדה, שביניהם מצויים צרכני־סמים. כך אירע בקיבוצו של יצחק בן־אהרון, מי שהיה מזכ"ל ההסתדרות, גיבעת־חיים־מאוחד.

המישטרה ערכה פשיטה על המשק, חיטטה בעזרת צווי־חיפוש בחדריהם של כמה צעירים ומצאה חשיש. המידע הגיע למישטרה באמצעות שיחת־טלפון של חבר־משק, שסירב להזדהות. הלה הסביר שמדיניות הקיבוץ — להסתיר את בעיית הסמים — היא, לדעתו, הרת־אסון, ולכן הוא מטלפן.

אחת הבעיות של צעירי הקיבוצים המעשנים סמים היא בעיית המימון. לקיבוצניקים אין בדרך־כלל כסף מזומן, והקיבעה השנתית שלהם אינה מספיקה לרכישת סמים, אפילו אם אלה הם סמים קלים. מילבד מקורות־חוץ, התגלו לאחרונה בקיבוצים תופעות שהתנועה הקיבוצית לא ידעה כמותן מעודה: גניבות של חברים מחברים.

באחד הקיבוצים בצפון הארץ נתפס חבר־משק שגנב מערכת סטריאופונית מחדרו של חבר־משק אחר. תחילה חשדו במתנדבים או באנשי־חוץ אולם לגמרי במיקרה נראה אותו חבר־משק על־ידי חבר קיבוצו, כשהוא מנסה למכור את המערכת בחנות בנהריה. המישטרה לא הוזעקה, והחבר נקרא לשיחה. הוא נשבר וסיפר כי רצה למכור את המערכת כדי לממן רכישת חשיש לו ולחבריו, וכי עוד כמה צעירים ידעו על הגניבה. אותו אדם הוא עדיין חבר הקיבוץ. החברים פשוט נועלים את דלתות חדריהם כאשר הם יוצאים.

מילבד התופעה של גניבה מחברים, ידוע התופעה של מימון קניית סמים על־ידי מכירת רכוש־המשק, בעיקר רכוש־חקלאי. כאשר חבר־משק נותן לפושר אשכול־בננות גדול תמורת אצבע חשיש, הוא מעלה את מחיר החשיש פי־כמה. אולם לצעירים בקיבוצים קל יותר להשיג אשכול בננות מכסף־מזומן, גם אם שוויו של האשכול עולה על מחיר החשיש.

להישמר ממישטרה ומעיתונות

לאחרונה החלו גם התנועות הקיבוציות להתייחס לבעיית הסמים. הקיבוצניקים תולים את האשם במגיפת הסמים, בשני גורמים: המתנדבים מחוץ־לארץ והישראלי הצבאי.

על המתנדבים מחוץ־לארץ קשה לוותר; זהו כוח־עבודה זול. ואילו חשירות הצבאי הוא חלק מחחיים.

שלוש התנועות הקיבוציות חקימו ועדת־סמים על־תנועתית, שפנתה לעזרת פסיכולוגים ומחנכים. בינתיים עוד אין מגע בין הוועדה לבין המישטרה, למרות שלדברי המישטרה יכולה זו לתרום הרבה כדי לבער את הנגע.

בימים אלה נערך מחקר על היקף הבעיה, שפרטיו ועצם קיומו נשמרים בסוד. על פי מימצאים ראשוניים, שנתקבלו מאנשי הקיבוצים, הפתוחים הרבה יותר לפני ועדה זו מאשר לפני גורמים חיצוניים, כמו מישטרה ועיתונות, ברור שהנגע הוא חמור ומקיף ביותר. פסיכולוגים נקראו כדי לנתח את התופעה של עישון סמים בקיבוצים.

חברי הוועדה איתרו כבר קיבוצים רבים, שבהם משתמשים בסמים, בעיקר בחשיש. מילבד הקיבוצים שכבר הוזכרו, גילו חברי הוועדה, כי קריית־שמונה מספקת סמים למישגב־עם, ונהריה מספקת סמים לאילת. תגובות חמישטרה, הקיבוצים חמחנכים בכתבה חשנייה בסידרה.

מקור אחד: המתנדבים
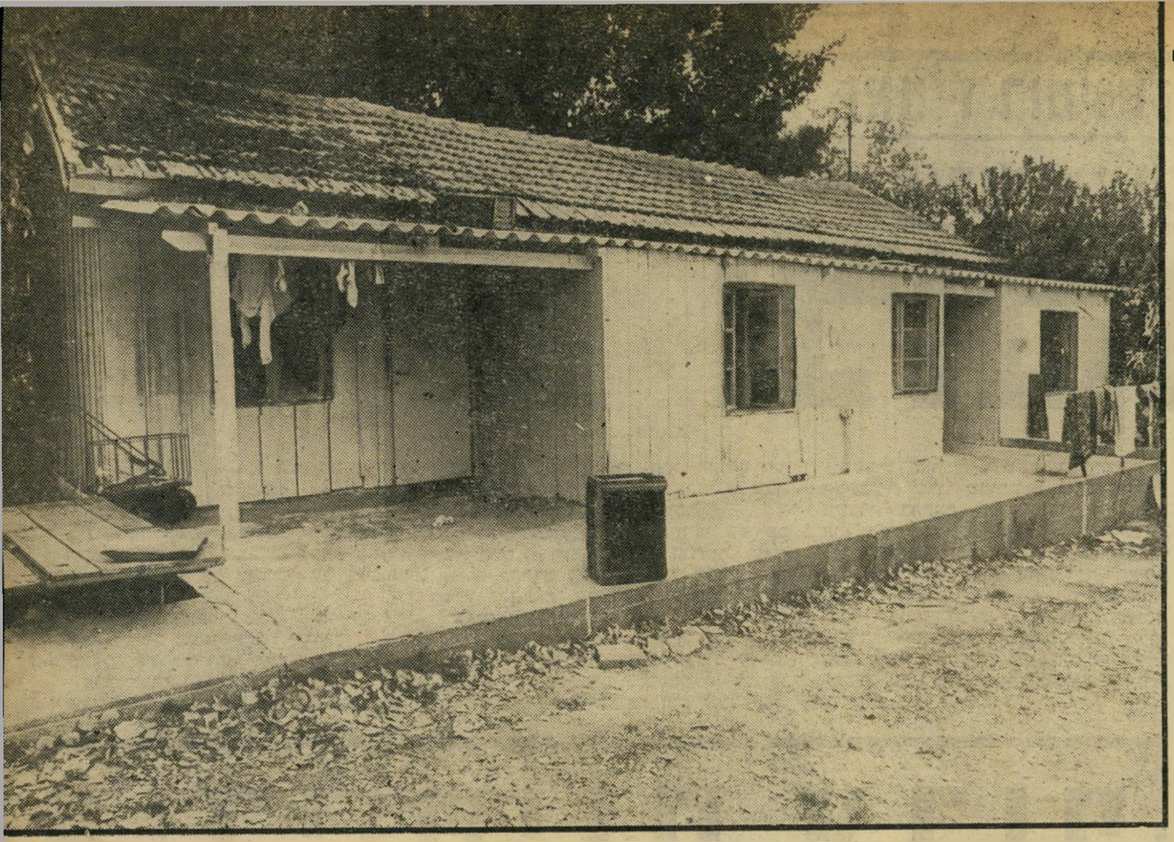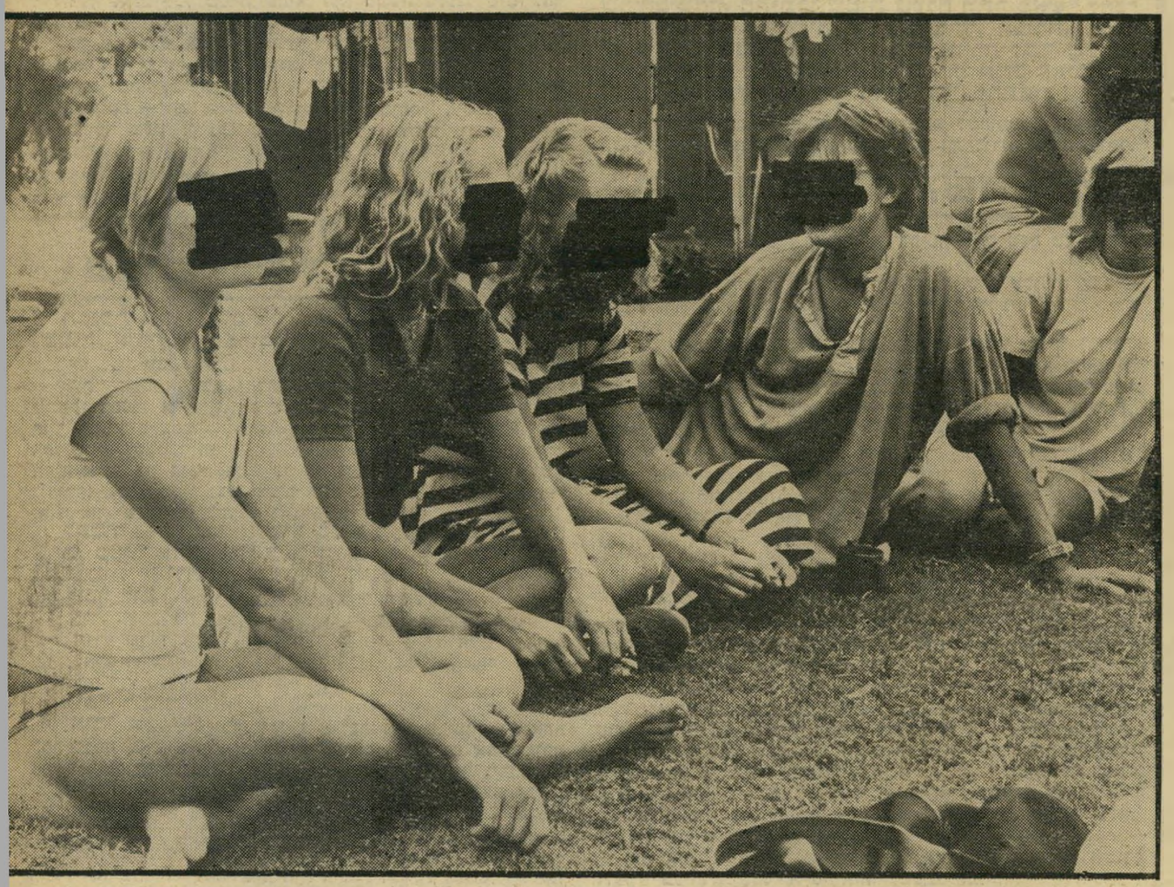
את עיקר הנטל משם במניעת הקיבוצים בקיבוצים תולים ראשי התנועה הקיבוצית והמחנכים שגוייסו להילחם בתופעה, במתנדבים מחוץ־לארץ. בכל פעם שהקיבוץ מזמין מישטרה כדי לגלות סמים, הוא עושה זאת כדי שיגלו סמים אצל המתנדבים. לדעת אנשי הקיבוצים, הסמים שהביאו המתנדבים, המתגוררים עדיין במרבית הקיבוצים בצריפי העץ הישנים שפעם היו חדרים של קיבוצניקים, הם הסיבה העיקרית לתופעה המסוכנת. אולם באחד הקיבוצים התגלתה תופעה הפוכה: בן־משק אשר שימש כסוחר סמים ומכר את הסמים שלו למתנדבים. **בתמונה למטה:** נראים מתנדבים באחד הקיבוצים כשהם יושבים ביחד על הדשא לפני צריף המגורים שלהם.